

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: proști, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia 40 Dinari. — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui Iohn I. Savu, I. Main Str. Warren, Ohio.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foarte pentru popor | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Știri politice

Regele și Regina noastră, vor cerceta câteva curți domnitoare streine.

Unele ziare din București țin a ști, că M. Sa Regele nostru Ferdinand, însoțit de M. Sa Regina, vor cerceta în cursul verei acesteia Curțile Domnitoare ale Angliei, Italiei, Belgiei și pe Președintele Republicii Franceze, drept semn de mulțumire pentru felul frumos în care ei și-au trimis strălucirile lor solii la Sărbările de Incoronare dela Albalulia.

Iar la sfârșitul lunii acesteia, va cerceta pe Președintele republicii Polone, — ca răspuns la vizita făcută de Președintele polon Curții române.

Aceste vizite regești, sunt, în aceeași vreme, și semnul de sănătoasă întărire a bunelor legături dintre România și aceste state puternice, cu cari a fi în bune legături, e un bine și un noroc pentru țară.

Misiune militară engleză, la noi.

Se vestește că în curând va sosi în București o misiune (solie) militară engleză, — care, între altele, va cerceta și fostul front românesc din Moldova, în fața căruia s'au arătat toate atacurile furioase și foarte puternice ale Germanilor, — ceea-ce era semnul slăbirii lor și presemnul prăbușirii lor.

Înălții ofițeri englezi vor cerceta, vor vedea documente, rapoarte, vor asculta păreri, și-și vor face judecata asupra felului cum s'a ținut în armata română în fața dușmanului, — părere, care nu va putea decât foarte măgulitoare pentru armata românească și fiii poporului românesc cari luptau printr'însa, — oprind aci pe loc un dușman de ori mai puternic și mai bine armat!

Schimbări în guvern.

Unele ziare din București țin a ști, că în curând în guvernul din București se vor face mari schimbări. Insuși dl I. C. Brătianu ar fi hotărât a se retrage de-oparte, după ce se va fi trecut și peste vizitele M. S. Regelui și Reginei la Curțile streine, — așadar cam în toamnă. Dar ar lăsa să-l urmeze tot un guvern liberal, în frunte doar cu dl General Văitoianu. Gazetele guver-

nului spun, că tocmai faptul că dl Brătianu pregătește și vizitele la Curțile Streine, e dovadă, că guvernul n'are încă gând de plecare.

Ungaria, cercă alte cărări.

În vreme ce capii societății „Ungurilor ce se deșteaptă” (numire prin care singuri recunosc că până-acum au tot durmit și n'au simțit cursul vremilor ce năvăleau aducând aer nou, duh nou, pe lume!), — în vreme ce acești somnoroși ce se freacă la ochi, își perd vremea în pregătire de comploturi (pregătiri de fapte rele) în spionerie și în chemări de „răz-bunare!”, — pe atunci conducătorii oficioși ai Ungariei, par a se gândi să se plece vremilor schimbate și să caute alte cărări pe cari să-și îndrume politica țării lor scăzute.

Încă nainte cu câteva luni de zile se zvonise, că întâiul ministru al Ungariei, contele Bethlen, are de gând să cerceteze capitala României, să cerce o apropiere și o înțelegere macar în treburi economice, ce sunt de folos la amândouă țările. C'apoi urmează ele și celelalte.

Dar a întreprins ce a întreprins și planul a fost părăsit. Era ceva nepregătit încă, pentru acest pas.

De Paști foile ne-au adus știrea, că guvernul dela Pesta a chemat acasă pe ministrul ungar dela București, contele Zichy Rubido, și se spune că chemarea e în legătură cu călătoria pe care întâiul ministru Bethlen a hotărât s'o facă la Belgrad și la București. S'a ținut sfat ministerial anume pentru a se lua hotărâri privitoare la ținuta Ungariei față de statele vecine cari o împresoară, unite între ele în așa zisa „Mică-atantă”: Cehoslovacia, Sârbia, și România, care au ca legătură făgăduința de a se apăra una pe alta, dacă fosta împărăție Austro-ungară ar încerca a se atinge de ori-care dintre ele.

Aceste „nepoate”, cari pe urma marelui proces dat în fața tribunalului la sânge din 1914—1918 au moștenit părți însemnate din hotarele pe care „mătușa” Ungaria le ținea pe nedrept în stăpânirea sa, și-au spus cuvântul pe față, că au să-l pună mutușei mâna în chică, de 'ndată ce ar încerca să mai ieie napoi ceva, din ce vecinele au primit prin judecata dreaptă dela Paris. Totuși azi Ungaria se simte îndemnată, silită, de năcăjita ei

stare materială, să facă ea întâiul pas de „apropiere”, de împăcare, cu norocoasele moștenitoare din jurul ei.

În acest scop întâiul ministru ungar va merge la Belgrad, rugând pe Sârbi să uite și să ierte ce-i cântau toți honvezii unguri în 1914 când dădeau năvală cu gând de nimicire asupra ei:

„Megálj, megálj, kutya Szerbia
„Nem lesz tiéd Hercegovina”

și-i făcea și pe soldații români să le cânte Sârbilor:

„Stai tu, stai tu, Sârbie căjea
N'a fi a ta Herțegovina!”

Mersul dlui de Bethlen la Belgrad, e o rugare de iertare și de „uitare”, la care Sârbia, ca și România, va răspunde: „Ierta pot, dar uita nu...” Și-i vor întinde mâna și-i vor spune: până ne vei fi vecină pacinică, bine-ți va fi din partea noastră, iar când Ungurii tăi se vor fi „deștepta” prea tare, îți vom pune în față „Mica”, dar volnica Antantă...

Și va veni Bethlen la București, și va trece prin frumosul Ardeal cu perdelele lăsate la trenul său, și nu-i vor ieși în cale banderile de călăreți cu steaguri roșu-alb-verde și nu-i vor întâmpina vorbiri îngâmfate și împungătoare la adresa Oláh-ilor. Și n'am vrea să fim în inima lui în acele clipe de trecere prin Ardeal... Dar așa-i viața. Astăzi urcă, mâne coboară, și adeseori împlineste scripturile, după cari „înălța-va pe cei zmeriți și pogori-va pe cei înalți...”

Moșia Generalului Berthelot în județul Hunedoarei.

Statul român, prin Ministeriul său de Domenii, a înscris la Tribunalul de Ilfov (București) darul ce-l face marelui iubitor de Români, generalului Berthelot, drept recunoștință pentru chipul minunat cum a venit și a lucrat în fruntea celor 400 ofițeri francezi, ca armata română să se refacă și să iasă așa bine din război, cum a ieșit. Număroși ofițeri ai lui au murit alături de camarazii lor români, la Mărăști, Mărășești, Oltuz.

Acum li-se arată mulțumita țării, a neamului, prin un dar făcut conducătorului lor, generalului Berthelot. Iată ce document s'a scris în 31 Martie la Tribunalul din București, privitor la acest dar:

„Constantinescu Alexandru, Ministru al Agriculturii și domeniilor, imputernicit prin jurnalul (protocolul) statului Ministrilor, dăruiește dlui General Berthelot, cetățean de onoare român, în semn de recunoștință (mulțumită) pentru neperitoarele sale vrednicii față de poporul român, — ferma (moșia) Fărcădin, din județul Hunedoarei (Transilvania). Această fermă stă din:

79 jugăre loc arător; — 17 jugăre fânațe și pășune, 13 jugăre pomet, 7 jugăre viie și:

o grupă (ceată) de clădiri de locuit cu cele ce se țin de ele, încungiuurate jur împrejur cu un mic parc (alee, grădină), cu o moară și cu 50 jugăre pădure”.

Să le folosească mulți ani cu sănătate marele Francez, care așa de mult a făcut pentru noi.

UNELE—ALTELE

Noi, pământul făgăduinței.

Din țări ieșite foarte nenorocite din război, multă lume a luat bățul pribegiei și a pornit spre alți țărmi mai cu noroc pentru trai.

Austria e dintre țările din cari s'au ridicat roiri însemnate de oameni și au plecat spre țările vecine. Unii și-au căutat scut și muncă în Germania (mai ales măestri și lucrători din fabrici), alții spre Iugoslavia, spre Olanda, spre Italia, spre Albania, spre America și spre România. S'au dus anume în anul trecut 1922: 337 de Austrieci în Italia, 442 în Olanda, 455 în Albania, 891 în Iugoslavia, 1719 în Germania și 2586 în România.

Spre urgisita „Walachei” (România) asupra căreia abia cu câțiva ani înainte, săriră și mândri Austrieci ca asupra unei cenușotce și a unei netrebnice, care trebuie rasă de pe fața pământului!, — curg azi cele mai mari cete de pribegi ai trușăii împărății, căutându-și aci, la „sălbatecii” Walahi, adăpost și pâne...

Arată și cifrele de mai sus, cât de mult țara noastră e socotită de chiar dușmanii ei, ca una din cele mai binecuvântate de Dzeu, spre care se doresc și ei, — cu toată ura care ni-o poartă.

Vinerea Mare, la București.

La Biserica Metropoliei, se dă deosebită luare aminte sfintei slujbe a În mormântării Domnului

Chistos. Slujește Metropolitul Primat al Țării și ia parte la slujbă și M. Sa Regele și Principele Moștenitor și alți membri ai Familiei Regale.

Așa a fost și în anul de față. Pe la orele 7 seara au început să sosească la biserica Metropoliei dnii Miniștri, mulți Generali și fruntași ai țării. Câte un pluton de onoare (de paradă) din toate felurile de trupe, de infanterie, artilerie, vânători, etc. era de față, dând înălțare prăznuirei. La ora 8:20 min. a sosit M. S. Regele într'un automobil de Curte, asemenea Principele Carol cu soția sa Elena Moștenitoarea tronului și sora ei, Princesa Irina a Greciei.

După terminarea sfintei slujbe a prohodului, Arhieriei și Familiei, Regală și tot poporul, au ieșit în Curtea bisericii, pentru a încunajura biserica. În fruntea convoiului (riului de oameni) mergea corul cântând, apoi preoții și sfintele steaguri bisericești (prăporii), și apoi îndată M. Sa Regele, Familia Regală, Miniștri și poporul. După aceea M. S. Regele și Curtenii s'au întors la Palatul Cotroceni.

Pricina cu școlile confesionale

Se știe că și conducerea bisericii ortodoxe (gr.-orientale) române, ca și a celei greco-catolice, au hotărât să-și susțină școlile confesionale, până numai pot. Confesiunile streine, neromânești, cu atât mai vărtos se sforțază a-și susține școlile lor deosebite de ale statului român, școli cari să le slujească drept cetățui de cultivare a limbei lor streine și a sufletului lor potrivit față de acest stat.

Poporul nostru înțelege că streinii vor să-și susțină școala lor națională, ca corp oșebit în corpul statului, dar că și bisericile românești să nu-și dea școlile lor în grija statului, asta ei n'o mai pricepe. Și, într'adevăr, și mulți din cei cu mai multă carte decât poporul, nu o pricepe.

În numărul său de Sf. Paști, „Unirea” dela Blaj are un articol foarte năcăjit, că și preoții români uniți, adunați într'un „sobor” (sinod) la Cluj, stând sub vădită înrăurire a poporului lor credincios, auzind murmurul de nemulțumire al aceluia pentru ținerea și mai departe a școlilor confesionale românești, gr.-orientale și unite, deosebite de cele ale statului românesc, ca din porunca acestui popor credincios, au hotărât și ei, să roage pe Arhieriei uniți a nu se mai sili să susțină școli confesionale gr.-catolice deosebite, ci să le dea în grija statului, care fiind acum statul român, debunăsămă că ne va da școli bune.

Poporul judecă la fel, la ortodocși și la uniți, căci sufletul lui unul a rămas, suflet românesc, și după-ce oamenii ce-și slujeau trebile și foloasele lor, din Viena, ne-au despărțit în două bisericește. Cea mai bună dovadă despre

sufletul unul și același al poporului nostru, e tocmai pricina asta cu școlile, în care poporul judecă altfel decât Arhieriei. Și mi-se pare că aci „Vox populi, vox Dei”, — Vocea poporului e vocea lui Dumnezeu.

Mișcarea studentească.

Se deschid Universitățile. Ce au hotărât tinerii?

Guvernul a luat în buget sume însemnate pentru a ușura mult traul studenților români la înaltele școli, la Universități, și în București, și în Iași și în Cluj, — precum am arătat în numărul nostru trecut.

Iar după asta a luat și măsuri de-adreptul strașnice, am putea zice fără inimă, pentru tineri. El a vestit, că la 16 April deschide Universitățile. Studenții ce nu vor primi să reîntre la lecții, vor fi șterși dintre înscriși. Cei ce intră și iau iară la bătae pe jidani, vor fi dați pe mâna jandarmilor și poliției care va sta la îndemână chiar acolo în Universitate, apoi eliminați (scoși) din Universitate și dați în judecată ca tulburători ai ordinii în așezimintele acelea de învățatură.

Și altele. A luat în mână biciul și baioneta!.

În fața acestor măsuri, tinerii s'au adunat iar la sfat și au zis:

Am nădăjduit că prin mișcarea noastră, vom face să nu se dea drepturi prea largi unui neam primejdios ca acesta, în Constituția țării. Constituția s'a votat. Noi n'o mai putem schimba.

Am înaintat cerere către Adunarea Deputaților, să aducă o lege de restrângere a dreptului jidanilor la Universități. Cererea noastră n'a fost luată în samă.

În fața brațelor noastre cu care am oprit pe Jidani din Universitate, — ne pune pușca și baioneta, cu care nu putem lupta. Nu mai avem mijloace și căi de luptă, care să-i oprească pe Evrei de a se întoarce și ei în Universitate. De aceea am hotărât:

Ne întoarcem în liniște la lecții, fără a ne lăpăda de cererea noastră cu „numerus clausus”, care într'un chip oarecare vom face să se înfăptuiască la începutul anilor școlari viitori, —

dar pe studenții evrei îi vom ocoli cu totul în salele de studiu, ne vom oșebi de ei, și-i vom face să stea deosebiți de-o parte. Pe studenții români îi conjurăm să rupă orice pretenție și atingere cu studenții evrei, atât în lăuntru, cât și afară de Universitate!

Și cu propovedania credinței noastre și a luptei noastre împotriva lor, nu vom înceta nici odată, nici pe băncile școlii, nici încolo în viață!

În toamnă lupta pentru „numerus clausus” se va relua la vreme, înainte de începutul înscrierilor!

Deocamdată ne mulțumim că vedem pornite lucrările, după cari în toamnă cel puțin 3000 mai mulți

tineri români vor avea adăpost în Căminuri studentești, ușurându-se astfel și celor mai săracl puțința de a învăța, și așa a ne cuceri locurile, ce ni se cad în viața țării, a neamului!

Lupta noastră n'a fost în zadar!

Avem sau n'avem cuvînt a fi îngrijați de năvala evreiască?

La întrebarea aceasta dau răspuns foarte mult grăitor, cifrele (numeri) de mai jos despre numărul elevilor români și neromâni dar creștini, și apoi cel al elevilor evrei din școli. Pentru azi, arătăm stările din Bucovina, cari sunt strigător de îngrijitoare, — dar nici în alte părți ale țării, îndeosebi în Moldova nu-s mult mai bune! Iacă ce ne spun aceste cifre prin graiul lor: În anul școlar 1919/20, când stăpânirea românească schimbă fața școlilor, prefăcând în Bucovina pe cele de stat nemțești, în de stat românești și deschisese larg ușile lor elevilor români și la chemarea steagului național de pe vârful acelor școli, alergat'au tineri români cât mai mulți la ele. Totuși, iată ce arată încheerea numărătoareii școlariilor din acel an, pentru acea țărișoară:

În Liceele (gimnaziile) de stat, se aflau: 1214 români, 2527 alte neamuri creștine, (nemți, ruțeni, poloni, etc.) și 1227 jidani! Adecă cu a treia parte mai mulți jidani decât români în Licee, și aproape atâta jidani, câți elevi creștini dați de Germani, ruțeni, poloni, împreună!

La școlile de stat „profesionale” (cari pregătesc pentru meserii și negoț), erau 163 români, 358 celelalte neamuri creștine, iar jidani singuri 199, — sau mult mai mulți decât Români!

La Universitate (cea mai înaltă școală) în Cernăuți, la drept (învățătura de avocat) și filosofie erau 217 Români și 785 jidani, — de 4 ori atâta Jidani pe câți Români!

— În Basarabia, unde stăpânirea românească schimbă tot așa școlile rusești de stat în școli românești de stat, — la școlile profesionale și licee, erau în 1920 1535 elevi ortodocși (aci însă sunt numărați și Rușii, de aceea nu putem vedea câți erau Români între ei), catolici și alte religii creștine, de toți 155, iar Jidani ei singuri 6302. În Liceele mixte (cu fete și băieți), ortocși erau 690, catolici și protestanți 24, iar Evrei 1241!

În vechiul Regat, de pildă la Universitatea din Iași, sunt înscriși pe anul de față 1922/23: la medicină (știința pregătitoare de doctori) 546 Români și 831 jidani! — la farmacie (pregătirea de apotecari) 97 Români, 299 Jidani; la litere (pentru profesori) 355 Români, 100 jidani (aci nu se îmbulzesc, căci profesorul nu prea poate face „ghişefturi”); — la științe 722 Români, 321 jidani; la drept 1743 Români, 370 Jidani.

Cu alte cuvinte: foarte năpădă sunt și Basarabia și Bucovina și vechiul Regat, — iar noi în Ardeal și Bănat, nu mai puțin, și de pirul jidovesc. Și am fi niște netrebnci dacă nu am avea prilejurile așintite asupra acestei primejdii naționale, și nu aș duce nici o luptă împotriva ei.

Ce va fi cu „Reșița”

Bogătașii cari au în mâinile lor acțiunile (părțile de părtașie) a fabricurilor Fabricii dela Reșița, era până la război, toți streini, mai ales din Ungaria și Austria.

Când vechea stăpânire a dă peste bogăția de fer din Bărbănt și a hotărât înființarea acelor fabrici, — a făcut o uriașă nedreptate poporului din acel ținut ca era românesc: A „expropriat” (scos din stăpânire) cu puterea proprietarilor pământurilor de care Fabricile aveau lipsă, spunând exproprierea se face în folos de țară, că statul are nevoie de acțiunile fabricii, pentru căile sale ferate pentru poduri și altele.

Multe sute de familii românești fost împinse în sărăcie și membri lor siliți a intra ca lucrători la cele fabrici.

Când a venit stăpânirea românească la noi, oamenii noștri creștini ai trecutului, au zis: Paraiți acum marea nedreptate ce s'a făcut de Unguri acestor comunități românești, și când veți face aceste averi, ce nu mai pot fi lăsați în mâni streine, să treacă în mâni românești, să se dea părți înseparate de acții și comunelor românești din jurul Reșiței, ca o reparație a nedreptății din trecut!

Guvernul Averescu a luat în mână românizarea Societății „Reșița”, și a făcut-o, în parte, dar cum se cade. Vechii stăpâni prețuit averile Reșiței în vre-o milioane, împărțite în acții de atâta sumă. Din asta au dat și Români acții de 50 milioane, dar și-au păstrat de 75 milioane, rămânând astfel tot ei tari și tăritori în trebile Societății.

Guvernul de acum a hotărât să facă al doilea pas mare pentru românizarea acestei Societăți. Și cerut Direcțiunii să facă o emisiune de acții, care să treacă în mâni românești, ca prin asta Români să ajungă stăpâni hotărâtori asupra Societății. Direcția „Reșiței” a publicat „Prospectul” (broșura și înștiințarea) pe care a tipărit și noi în numărul 8 și 9 „Libertății”, prin care din 120 milioane de acții noi (în preț de 60 milioane Lei), lasă subscrierilor orișicine să ia acții, dar 65.000 de acții le dă tot acționarilor vechi (prin cari acum sunt și Români). Aceasta se făcea, că stăpânii vechi, de nainte de război, se fie totuși scăzuți prea tare în terea lor, ci să aibă ei și ceva mai mult ca jumătate din acțiunile.

Cu asta guvernul a vestit că

mulțumit și a oprit Emisia publicată. Iar înainte de Paști în șeful Ministrilor a hotărât următoarele:

Societatea „Reșița” trebuie să facă noua împărțire de acții așa fel, ca prin aceea românii să fie deplin stăpâni pe Societate, ajungând a avea cel puțin 60 la sută din acții!

Din emisia asta, 15.000 de acții se vor împărți, cu înlesniri de plată, lucrătorilor și slujbașilor români ai Societății, — și cel puțin câte 50 acții comunelor de pe domeniile fabricii, (ca o răscumpărare a pagubelor ce li-s'au făcut de stăpânirea maghiară pe vremuri). Acțiunile vor fi averea comunei și nu vor putea trece asupra nimănui altcuiva (nu le vor putea vinde).

În felul acesta se va ajunge ca, în urmă, stăpânirea streină dela aceste însemnate fabrici, să fie înfrântă și ele să fie puse sub conducere și controlă românească.

Nu ne știm preții oamenilor.

Societatea academică (studentească) din Viena „Romania Jună” organizează acolo un șir de conferințe cu amintiri și cercetări din viața și știința românească. În șirul acestor conferințe dl Dr. Marius Sturza a ținut o frumoasă vorbire despre Aurel C. Popovici, fost însuflător luptător național Ardelean în vremile „Repliei” și „Memorandului” (Cartea Plângerilor neamului românesc ce s'a dus la împăratul din Viena fără a fi primită, ci a fost trimisă napoi Comitetului național dela Sibiu, cu peștile pe ea, nedeșfăcută l.). Aurel C. Popovici a fost unul din marii luptători naționali ai acelor vremuri vestite din zbaterele neamului nostru în fosta Ungarie. A-l pomeni cu cinste, e un lucru ce face cinste celor ce îl pomenesc.

Dar când vorbim despre cel slăvit prin conferința din vorbă, noi cei dela această gazetă, nu putem uita a ne arăta durerea noastră în legătură cu cel ce a ținut conferința (vorbirea) despre A. C. Popovici.

Dr. Marius Sturza e un medic român în Viena, un om foarte fin, foarte cult, medic distins, care a putut și poate trăi bine, chiar într'un oraș bogat în oameni de știință, cum e Viena.

Când s'a întins România și peste Ardealul nostru, al carui fiu este și d-sa, — sufletul său de Român curat și înimos, i-a poruncit să părăsască împărăteasca cetate în care a trăit peste 20 de ani bine și mulțumit și căutat, — și să vie în România mărîtă, să stee și el, cu puterile lui, cu știința lui, la îndemână acestui stat mărît. Conducerea Partidului Național l'a prețuit și l'a dat un loc potrivit în Directoratul Sănătății Publice, dar venind Averescanli la putere, aceștia au început a da la fund pe cei cari, ori-ce știință ar avea, nu se schimbau la față în politică... Și

fiindcă oameni ce se prețuesc cu adevărat, nu pot face aceste întoarceri de căpeneag după toate vînturile, — Dr. Sturza, om modest și neîmbulzitor, s'a văzut lăsat în urmă de alții mai „norocoși”, cari și-au știut găsi „legături”... Au venit liberalii, au făcut asemenea... Și atunci omul care venise din dragostea mare pentru noua țară, văzând că aceasta nu arată dar avea lipsă de dânsul, a plecat, cu desamăgiri în suflet, napoi la Viena lui, unde a găsit aceeași luare aminte și căldură, pe care o cunoscuse de peste 20 de ani... Și țara s'a lipsit de un medic distins, dar modest și plin de demnitate în purtarea sa. Acum îl vedem în Viena, făcându-și mai departe datorința de Român, vorbind tineretului și coloniei române de acolo, despre figurile frumoase, chiar strălucitoare, ale luptelor noastre naționale.

Noi regretăm, că stăpânirea noastră românească n'a știut opri aci acasă, pe un medic ca dl Dr. Marius Sturza.

NOUȚĂȚI

Mare sfat de învățați în Istorie va avea loc în luna Maiu, în orașul Brusela (Belgia). Vin învățații din toate țările de pe glob și fac acolo cercetări și împărțiri noi despre ce au mai găsit ei prin cele arhive cu documente vechi, cari sunt tot atâtea cioburi de oglindă în care se văd părți din trecutul omenimii.

La acest mare sfat de învățați, România va fi înfățișată prin marile noastre învățați în Istorie, dl profesor N. Iorga.

Adunare politică la Timișoara. Organizația Partidului Național din județul Timiș-Torontal a convocat pe ziua de 22 Aprilie, ora 10 a. m., în sala Berăriei din Fabrică, — o adunare publică în care parlamentarii Partidului Național vor da samă de lucrarea lor de deputați și de lupta dusă în parlament și afară. Dl Sever Bocu, deputat, președintele organizației, invită pe toți cei ce țin la Partid, la această adunare.

Bucuriile noastre economice, pe lângă cele culturale. În legătură cu cele scrise de noi în numărul de Paști, scoatem încă cu plăcere la iveală, că Banca Centrală, despre care s'a vorbit pe larg, — a dăruit din câștigul său de anul trecut, peste 170.000 Lei numai pentru scopuri culturale și de binefacere, — ceea-ce e un lucru îmbucurător când e vorba de o bancă cu viață de abia 5 ani. Prin asta se și fac iubite băncile noastre, că nu uită a da din câștigul lor sume frumoase și pentru scopuri de bine obștesc.

Scriitori căutați și prețuiți. Era o vreme, nu prea departe, când a scrie o carte și a o tipări, la noi însemna a viri bani în un lucru din

care nu-i mai scoți viața întreagă. Azi, în țara mărîtă, lucrurile s'au schimbat. Azi o carte bună se cumpără în multe mii de exemplare și scriitorii bunii sunt căutați și răsplătiți pentru munca lor.

Așa de pildă pentru anul de față, „Academia Română” vestește că dă 42 premii (cinstiri) în suma de 225.500 Lei scriitorilor cari au tipărit cărți mai bune în cursul anului trecut. — „Cartea Românească”, mare întreprindere de tipărit cărți, dă 27 premii în preț de 213.000 Lei celor ce i-or da spre tipărire cele mai bune cărți. Fundația „Principele Carol” dă premii de 20.000 Lei pentru scrieri bune. O gazetă din București, dă 50.000 celui ce-i va aduce un roman bun.

Iacă semne, că începe a fi prețuit și răsplătit scrisul românesc, — ceea-ce se poate în măsură așa îmbucurătoare numai într'o țară mărîtă, și nu se putea în una mititică cum era vechea Românie.

Ville și pomii au suferit mult? Primăvara prea timpurie ce dase peste țară în Martie, a înșelat pomii și ville, mai ales la locurile joase, la șes, ca să înceapă a da.

Acum vine Ministeriul de Agricultură și vestește, pe temelul știirilor venite la acel Ministeriu dela vestitorii economici din toată țara, — că răcirea cea mare venită așa repede, pe neașteptate, în ajunul sfintelor Paști, cu căderea de zăpadă multă la munți și până departe în jos la șesuri, — a stricat foarte mult pomilor și viilor cari începuseră a da.

Ministerul mai are o teamă. Nu cumva gerul acesta, care a stricat și însămănțărilor (sămănăturilor) proaspet făcute, să-i urmeze secetă, căci atunci toată roada țărilor ar fi primejduită.

Numărul de față nu a putut duce cu sine și „Foaia Interesantă”, căci având 3 zile de sârbătoare după o altă, — în tipografie nu s'a lucrat și așa ne-a fost peste puțină a culege și tipări și „Foaia Interesantă” până azi, Mărcuri, când se încheie „Libertatea” și începe trimiterea ei în postă. Pe viitor vom scoate iar regulat adausul obișnuit al „Libertății”.

Catedra ortodoxă română din Cluj se apropie de înfăptuirea sa. La stăruințele zelosului Episcop N. Ivașan, ajutat foarte mult de comandantul armatelor române din Cluj dl general Petala, lucrările se vor începe încă în vara asta. Fabrica de fier dela Cujir va furniza (lifera) ferul, iar Fabrica de cement din Turda, cementul. Lucrările vor dura câțiva ani de zile. Mai trebuiesc și bani mulți. Dar atunci vom avea în frumosul parc din fața Teatrului Național din Cluj, o biserică vrednică de neamul românesc stăpânitor.

Licităție de haine vechi la poliție. În 27 Aprilie, la poliția din Orăștie se vând prin licitație următoarele haine vechi: 19 mantale, 32 bluze de postav, 23 păr. pantalonii de pânză, 20 chipiuri, 88 păr. bocanci, 20 Moletiere, 23 păr. mănuși de lână. Informații mai aproape la Comandantul sergenților de oraș, Ioachim Ghișoiu.

A murit Lordul Carnarvon, — marele cercetător de lucruri vechi în Egipt, cel care de 7 ani tot căuta, cu o droaie de învățați și lucrători, după mormântul marelui Faraon (rege) Thu-thank-Amon și l'a descoperit de curând, uimind lumea cu cele găsite în acel mormânt. Am descris pe larg în „Foaia Interesantă” marea lui descoperire și am spus și aceea, că lordul s'a bolnăvit și soția sa a plecat în zbor cu un aeroplan, ca să ajungă mai curând, la ele, ducând și un doctor din Londra.

Totul a fost prea târziu și în zadar. Lordul a fost înțepat de ceva insectă (goangă) veninoasă acolo în mormântul Faraonului, el nu i-a dat la vreme luare aminte, înveninarea a prins putere în trupul lui și — l'a răpus!

Și n'a avut iertare... Guvernul sovietelor rusești, (guvern stând din 90 la sută jidani) a aflat că Arhiereul catolic Budkievici, din Petrograd, s'a făcut vinovat de ceva nesupunere față de mărișii jidani din Soviet. L'au tras în fața sinedriului lor și l'au judecat la moarte. Au protestat împotriva acestei osindiri și guvernul englez și altele, — și guvernul bolșevic s'a făcut că le dă ascultarea și a oprit o vreme uciderea arhiereului. Dar o știre din Viena vestește, că în 31 Martie, episcopul a fost dat pierzării din porunca guvernului.

Medic călcat de tren. Cetim în „Patria” din Cluj, că medicul Dr. Armin Kremmer, voind să plece în ajunul sf. Paști la Gherla, s'a urcat într'un tren ce era în gară. Dar când trenul a plecat, el a aflat, că s'a urcat în tren greșit, care mergea într'altă parte. A dat să sară iute jos și așa de rău a sărit, că a lunecat sub roți care i-au tăiat brațul drept. Dus repede la spital, brațul i-a fost tăiat, ca să nu deie în înveninare. Nenorocitul doctor a suferit și alte răni grele.

Pentru d-nii învățători

Calendarul Național cu preț redus pentru școlari.

Un învățător ne roagă, să-i dăm „Calendarul Național” de pe 1923 cu preț scăzut pe sama copiilor de școală. Căci acest Calendar, având lucruri foarte bune de a fi cunoscute de tineret, ca cele 12 mape (hărți) cu chipurile prin cari a trecut România în

Dentist Dr. S. Seidner dă consultați în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Regulare de dinți. Punere de danturi. (729) 9-10

uriasul ei rãzboi de adunare a intregului neam la un loc, — si cu frumosele vederi dela încoronare, — e mai mult o carte literarã vrednicã a o sãvea fiecare tiner cetitor între cãrțile sale. D-sa vrea sã impartã acest Calendar între școlarii mai mãricei, — dacã l'am putea da mai ieftin.

Iatã cei rãspundem lui și celorlãți invãtãtori:

Dacã trimit dupã cel puțin 10 calendare, le trimitem, pe sama timerului școlar, cu numai 5 Lei unul,

mers franco recomandat!

A ieșit de sub tipar și se aflã de vânzare:

„POVEȘTI BĂTRÂNȘTI“

de Ioan Bota

„adunate de pe sate și tar sătenilor date“.

Volumul I., de 6 coale tipãrite, cuprinzând 15 preã frumoase povești.

De pe vremea „Poveștilor Ardelenesti“ alui Pop Reteganul, nu s'au tipãrit la noi povești plãcute și îngrijite ca acestea.

Prețul volumului 10 lei, trimis franco. Fiecare sã adaugã 2 lei pentru a-i merge recomandat, ca sã nu i-se piardã pe postã.

Cine trimite dupã mai multe, prețul de recomandare îl pune numai odata. A se cere la:

„Libertatea“ Orăștie.

A ieșit de sub tipar

„Dorul Inimii“

și *„Flori de primãvarã“*

poezii populare foarte frumoase. Prețul unuia, ori-care, 6 Lei. Cine le cumpãrã pe amãndouã, le cãpãtã franco-recomandat cu 9 Lei.

Ilie Vãrșãndan

Director școlar, Apatcu (jud. Arad)

(774) 1-2

Casã de vânzare.

In strada Crișana (Zãvoiu) e de vânzare din mãnã liberã casa de sub Nr. 31, constãtoare din 3 încãperi, fântãnã, coclãã, șopru și grãdinã cu plantaște de pomi și legume. — Informații la

Nicolae Ispas

Orăștie, Str. Cãstãului veche.

(767) 2-2

Un Joagãr

de epã de vândut Sã poate folosi și cu putere de foc sau Benzinã. A lucrat cu 5-6 ferestre, dar sã pot pune și mai multe. Rama sus și jos e din fer și e ca transmisiune de carele

Doritorii a sã edresa la

Ilarie Precup și Soții

(Pianul de sus, posta Sebeșul-sãsesc)

(775) 1-1.

Reuniunea de Consum a personalului dela Uzinele de fier ale Statului în Cugir

CONVOCARE

Domnil membri ai Reuniunii de Consum a personalului dela Uzinele de fier ale Statului in Cugir sunt invitatii la

Adunarea generalã ordinarã,

ce se va ținea la 29 Aprilie st. n. 1923 la orele 9 a. m., eventual in 6 Mai tot la 9 ore.

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunãrii.
2. Reportul Direcțiunii și al comitetului de suprãveghere.
3. Aprobarea conturilor de inchetare; bilanș și profit și pierdere, apoi darea absolutorului Direcțiunii și comitetului de suprãveghere pe anul 1922.
4. Împãrșirea venitului curat.
5. Abzicerea membrilor din Direcțiune; Domnil Aurel Cigãrean, Elena Damian, Dumitru Mãrginean, Antonie Kubek, Gligor Mihai, George Ileașã și alegerea altor 6 membri in locul acestora, precum și alegerea comitetului de suprãveghere pe un an.
6. Eventuale propuneri.

Cugir, la 31 Martie 1923.

(773) 1-1

Direcțiunea.

Active. Contul Bilanș la 31 Decembrie 1922. Pasiv

Active	Lei b.	Pasiv	Lei
Cassa	39.624,38	Capital	21.490
Magazin	1.768.497,44	Fond de rezervã	14.530
Mãcelãrie	29.936,80	special de rezervã	160.000
Ospãtãrie	111.420,60	Furnizãri Consum	25.929
Realitãți	42,70	Mãcelãrie	900
Datoriãsi Magazin	189.283,08	Cont-Curent	1.899.689
Mãcelãrie	35.482,50	Produseri	18.541
Anticipãtiuni (Avans)	15.307,50	Fondul pompierilor	21
Mobiliar	41.115,97	Haine serv. fabricci	70
Cauțiuni pentru saci și bușl.	11.173,40	Depozite	51.628
Dubloase	400,-	Taxe de înmormãntare	32.742
		Cauțiunea Angajașilor	6.000
		Fondul copiilor sãraci	1.825
		Dividendã neridicãtã 1920	252
		1921	444
		Profit curat	8.216
	2.242.284,37		2.242.284,37

Spese. Contul Perdere și Profit la 31 Dec. 1922. Venit

Spese	Lei b.	Venit	Lei
Salare	57.563,37	Venit transpus	2.312,30
Provizia Ospãtarului	18.588,20	Venite	
Marce de prezențã	8.000,-	Venite din mãrfuri	378.774,84
- Spese		diverse la mãrfuri	7.810,65
Spese Magazin	178.232,53	Mãcelãrie	38.413,20
Mãcelãrie	30.046,91	la beuturi	72.404,98
Ospãtãrie	7.456,75	diverse la beuturi	1.200,-
Amortizãri		Proviziiuni	2.783
Amortizãri din mãrfuri	117.412,80		
cãrnuri	21.741,40		
beuturi	33.262,80		
Asigurãri	2.147,75		
Impozit 1%	21.030,50		
Venit curat	8.216,49		
	503.699,49		503.699,49

Cugir, la 13 Decembrie 1922.

Ing. I. Pruscek, m. p., președinte.

Elena Damian, m. p., contabilã.

DIRECȚIUNEA

Dr. Aurel Tincu, m. p.

Elena Damian, m. p.

Aurel Cigãrean, m. p.

Mãrginean Dumitru, m. p.

Kubek Anton, m. p.

Ileașã Gh., m. p.

Mihai Gligor, m. p.

Dervadella F., m. p.

Aflãt in consonanțã cu registrele purtate in ordine.

Cugir, la 26 Martie 1923.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Jeszkel R., m. p.

Haber, m. p., președinte.

Valker Eduard, m. p.

Scãnduri, blãni

(fostãne) și grinzii pentru poduri și pivnițe, — caferi (cãpriori pentru case și șuri) șlipuri (traverse) și stãlpi pentru grãdini, tot de goron, — vând: *Oozma & Tinar* din Suggag, (posta Sãsciori, jud. Sibiu).

(796) 2-3

Benzinã!

Ușoarã și grea; — Petrol și oleiuri de uns, pentru mașini și automobile, — vinde in cantitãți mari și in mic:

(771) 2-3 Depozitul Fãrcașiu Sebeșul-sãsesc (jud. Sibiu).

Se aflã de vânzare

arangeament de prãvãlle

(stelage, etc.) — Reflectanții se pot adresa la:

Nicolae Baldin I. Poțru

1-2 (776)

Hunedoara.

Pentru butnari.

La subscribul se aflã unelte de butnãrit pentru 3 calfe de butnãri sau un mãestru poate da inãlcã lucrã la 3 calfe. Am și doage de cercuri. — A se adresa pentru informațiuni la:

(768) 2-2 Crișan Alexã, Hunedoara (jud. Hunedoara)

Un invãțãcel.

La subscribul se aflã un mãestru fierar inãlcã învãțãcel, sã aibã cel puțin 4 clase primare și etatea de 14 ani.

Ilie Lupșe

mãestru fierar Orăștie

(772) 1-3

jud. Hunedoara